

## KI-DS SYNPUNKTER PÅ SOU 2026:35

### En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier

Detta dokument sammanfattar de synpunkter och rekommendationer Ki-DS – Bättre Digital Barndom lämnade inom ramen för den statliga utredningen *En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier* (SOU 2026:35).

Ki-DS deltog som expertaktör i utredningen genom Fabrizio Vittoria Beijer och lämnade inför delbetänkandet in synpunkter och rekommendationer till utredningen innan förslaget presenterades offentligt.

Vi välkomnar utredningens huvudsakliga inriktning och ser förslaget som ett viktigt steg mot ett starkare skydd för barn i digitala miljöer. Samtidigt ser vi ett antal centrala frågor där vi hoppas att regeringen och det fortsatta utredningsarbetet kommer att ompröva delar av förslaget inför det slutliga betänkandet.

Dokumentet sammanfattar:

- utredningens huvudsakliga resonemang
- de synpunkter och rekommendationer Ki-DS lämnade inför delbetänkandet
- samt de förändringar vi fortsatt hoppas kommer att övervägas i det fortsatta arbetet.

# Inledning

Ki-DS – Bättre Digital Barndom deltog som expertaktör i den statliga utredningen *En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier* (SOU 2026:35) genom Fabrizio Vittoria Beijer (s. 4).

Vi välkomnar att frågan om barns digitala miljöer nu behandlas på nationell nivå och ser utredningen som ett viktigt steg mot ett starkare skydd för barn och unga online.

Särskilt positivt är att utredningen tydligt identifierar de risker som följer av algoritmstyrda flöden, beroendeframkallande design och användargenererat innehåll utan redaktionellt ansvar. Ki-DS välkomnar också att utredningen väljer en funktionsbaserad ansats snarare än att försöka definiera sociala medier genom specifika appar eller plattformar.

Utredningen beskriver tydligt de risker som dagens digitala miljöer innebär för barn och unga. I sammanfattningen skriver utredningen bland annat att sociala medier kan medföra:

*”exponering för skadligt innehåll såsom våldsamt eller pornografiskt material, nätmobbning, sexuella kontakter från okända vuxna, rekrytering till kriminalitet och marknadsföring av ohälsosamma kroppsideal.” (s. 12)*

Utredningen beskriver också hur:

*”algoritmstyrda flöden och beroendeframkallande design” kan förstärka dessa risker. (s. 12)*

Vidare konstaterar utredningen att:

*”barns förmåga till impulskontroll, konsekvenstänkande och kritiskt tänkande fortfarande är under utveckling” samt att ungdomar är ”särskilt känsliga för social påverkan, avvisande och bekräftelse.” (s. 13)*

Ki-DS delar i huvudsak denna problembeskrivning och ser det som mycket positivt att utredningen tydligt förankrar sina förslag i forskning om barns utveckling och digitala miljöer.

Samtidigt ser vi två övergripande frågor där vi hoppas att regeringen och det fortsatta utredningsarbetet kommer att ompröva delar av förslaget inför det slutliga betänkandet.

Den första gäller åldersgränsen. Ki-DS menar att utredningens modell i praktiken innebär att sociala medier fortsatt introduceras under grundskoletiden och att skyddet därför riskerar att bli svagare än vad som avses.

Den andra gäller utredningens avgränsning av vilka plattformar som ska omfattas. Vi delar utredningens resonemang om att riskerna uppstår genom specifika funktioner, men menar att detta inte fullt ut återspeglas i förslaget när vissa plattformskategorier samtidigt undantas.

Följande avsnitt sammanfattar de synpunkter och rekommendationer Ki-DS framförde till utredningen inför delbetänkandet.

## 1. Ki-DS anser att åldersgränsen bör vara 16 år

Utredningen föreslår att åldersgränsen ska gälla:

*”fram till det år barnet fyller 15 år.” (s. 16)*

Ki-DS delar utredningens bedömning att en tydlig och enhetlig åldersgräns är nödvändig och välkomnar att utredningen föreslår en högre åldersgräns än dagens etablerade 13-årsnorm.

Samtidigt framförde Ki-DS inför beslutet att en modell baserad på födelseår i praktiken innebär att många barn får tillgång till sociala medier redan vid 14 års ålder, i vissa fall nästan ett år tidigare än vad som kan uppfattas av allmänheten.

Vi menar att detta riskerar att försvaga lagstiftningens skyddseffekt för en grupp som fortfarande befinner sig i en särskilt känslig utvecklingsfas.

Utredningen konstaterar själv att:

*”barns förmåga till impulskontroll, konsekvenstänkande och kritiskt tänkande fortfarande är under utveckling” samt att ungdomar är ”särskilt känsliga för social påverkan, avvisande och bekräftelse.” (s. 13)*

Ki-DS delar denna problembeskrivning.

Skillnaden mellan 15 och 16 handlar enligt vår bedömning därför inte bara om impulskontroll, utan om psykologisk mognad, identitetsutveckling och motståndskraft mot påverkan – förmågor som fortfarande utvecklas under mitten av tonåren.

Att en ungdom i högre grad kan kontrollera impulser betyder inte att den är psykiskt eller emotionellt redo för de miljöer som sociala medier innebär.

Till skillnad från många andra åldersregleringar saknar förslaget dessutom gradvisa skyddsräcken. För exempelvis moped krävs utbildning, körkort, hastighetsbegränsningar och tydliga regler för var och hur fordonet får användas. Sociala medier fungerar däremot i praktiken som ett allt-eller-inget-system: fullt tillträde eller inget alls, trots att plattformarna är utformade för att maximera uppmärksamhet, social påverkan och dopaminbaserade belöningsmekanismer.

En åldersgräns som gäller det år barnet fyller 15 innebär dessutom i praktiken att sociala medier fortsatt introduceras under grundskoletiden. Med utredningens modell får många elever tillgång redan under årskurs 9 – en period präglad av gymnasieval, identitetsskapande, social jämförelse och hög känslighet för påverkan.

Ki-DS menar att detta riskerar att försvaga både lagstiftningens skyddseffekt och skolornas möjlighet att skapa sammanhängande sociala medier-fria lärmiljöer under barnens mest formativa skolår.

En 15-årsgräns innebär att hela grundskolan omfattas av begränsningen – utom den sista årskursen. Det riskerar att göra det betydligt svårare för skolor att upprätthålla gemensamma normer och skapa tydliga sociala medier-fria miljöer under hela grundskoletiden.

En 16-årsgräns skulle däremot skapa en tydligare och mer sammanhängande struktur där hela grundskolan omfattas av samma skydd. Det skulle ge skolor bättre förutsättningar att arbeta konsekvent med studiero, social miljö och elevernas koncentration, samtidigt som barn skyddas under en period då identitet, självkänsla och framtidsval fortfarande formas.

Ki-DS anser därför att målsättningen fortsatt bör vara 16 år och att hela grundskolan bör omfattas av samma skydd.

## **2. Riskerna definieras genom funktioner – men undantagen görs genom kategorier**

En av utredningens starkaste delar är att den inte försöker definiera sociala medier genom specifika appar eller plattformar.

Utredningen skriver att regleringen bör omfatta tjänster som i inloggat läge gör det möjligt för användare att:

*”upptäcka, ansluta sig till och kommunicera med varandra”  
samt ”dela och ta del av användargenererat innehåll med allmänheten utan  
redaktionellt ansvar från plattformen.” (s. 18)*

Ki-DS stödjer starkt denna ansats.

Det är enligt vår bedömning just här utredningen tydligt identifierar var riskerna för barn uppstår: i miljöer med social interaktion, användargenererat innehåll, publik spridning och algoritmstyrd exponering.

Samtidigt föreslår utredningen undantag för vissa kategorier av tjänster, bland annat:

*”tjänster vars huvudsakliga användningsområde är att spela dataspel.” (s. 19)*

Här uppstår enligt Ki-DS en tydlig motsättning i förslaget.

Utredningen konstaterar själv att riskerna för barn uppstår genom specifika funktioner – inte genom vad en plattform kallas. Samtidigt föreslås breda undantag för bland annat spelplattformar, professionella nätverk och tjänster för fysisk aktivitet, trots att utredningen också beskriver att dessa tjänster kan innehålla samma sociala funktioner som lagen är tänkt att reglera. Ki-DS menar därför att förslaget riskerar att bli både inkonsekvent och mindre träffsäkert: om riskerna definieras genom funktioner bör regleringen göra detsamma.

Ki-DS bedömer att utredningens egna resonemang med nödvändighet leder till slutsatsen att en konsekvent funktionsbaserad reglering inte medger generella kategoriundantag. Där de reglerade funktionerna föreligger bör regleringen vara tillämplig – oavsett om tjänsten beskrivs som spelplattform, professionellt nätverk eller träningsplattform.

Roblox är i dag tillgänglig för barn från mycket tidig ålder och riktar sig primärt till användare i åldrarna 6–15 år. Plattformen uppfyller i hög grad de funktionskriterier som utredningen själv har uppställt och fungerar i praktiken som ett socialt nätverk, där spel visserligen utgör den dominerande innehållsformen men där de sociala interaktionsfunktionerna är fullt integrerade och centrala för användarupplevelsen.

En plattform av detta slag kan inte, enbart på grund av sin kategoribeteckning som speltjänst, undantas från regleringens tillämpningsområde utan att detta i grunden riskerar att undergräva lagens ändamål.

Gränsen mellan spelplattformar och sociala medier blir dessutom alltmer otydlig i takt med att dessa tjänster integrerar funktioner för kommunikation, gemenskapsskapande och spridning av användargenererat innehåll.

För många pojkar sker idag socialisering, identitetsskapande, statusjakt och exponering för destruktiva normer inte främst på Instagram eller TikTok – utan på spelplattformar.

Plattformar som Roblox fungerar idag samtidigt som sociala nätverk, innehållsplattformar och virtuella ekonomier. Där finns ofta samma mekanismer som i traditionella sociala medier:

- sociala nätverk och chattfunktioner
- användargenererat innehåll
- algoritmiska rekommendationer
- influencers och innehållsskapare
- köptryck och virtuella ekonomier

Ki-DS ser dessutom stora utmaningar kopplade till normbildning, synen på kvinnor, våld, sexualitet, grooming och rekrytering till kriminalitet. Många av dessa processer sker idag i spelmiljöer lika väl som på traditionella sociala medier.

När spelplattformar undantas riskerar problemen inte att försvinna – de riskerar att flytta.

Samma resonemang gör sig gällande även utanför spelkategorin. Tjänster som beskrivs som ”professionella” eller ”idrottsrelaterade” kan innehålla identiska funktioner och därigenom ge upphov till liknande risker. Gränsen mellan kategorier är flytande och kan dessutom vara föremål för strategisk påverkan.

Om en plattform önskar vara tillgänglig för barn och unga bör detta enligt Ki-DS uppnås genom att tjänsten utformas utan de aktuella högriskfunktionerna, snarare än att plattformen undantas från regleringen trots att funktionerna finns tillgängliga.

Om riskerna definieras genom funktioner bör regleringen göra detsamma.

## Avslutande kommentarer

Ki-DS välkomnar att regeringen har tillsatt utredningen och att frågan om barns digitala miljöer nu behandlas på nationell nivå.

Vi ser förslaget som ett viktigt steg framåt och hoppas att regeringen och det fortsatta utredningsarbetet särskilt kommer att överväga:

- behovet av att hålla grundskolan fri från sociala medier
- konsekvenserna av en modell baserad på födelseår
- och riskerna med kategoribaserade undantag i en annars funktionsbaserad reglering.

Barn behöver skydd från skadliga digitala system – oavsett vad appen eller plattformen kallas.

## Kontakt

Ki-DS – Bättre Digital Barndom

[www.ki-ds.org](http://www.ki-ds.org)

Roksana Schnittger

Grundare & verksamhetsansvarig

roksana@ki-ds.org

